

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ EĞİTİMİ

Çocuklar, davranışları, duygu ve düşünceleri ile gelişim özellikleri bakımından yetişkinlerden farklı, öğrenmeye, gelişip, değişmeye açık, son derece alıcı, kendilerine özgü varlıklardır. Bu yüzden erken dönemde uyarıcılarla karşı karşıya gelmeleri, iyi düzenlenmiş bir ortamda, iyi planlanmış, kaliteli bir eğitim almaları son derece önemlidir.

Yapılan araştırmalara göre, 17 yaşına kadarki zihinsel gelişmenin, %50'sinin 4 yaşına, %30'unun ise, 4 yaşından 8 yaşına kadar olduğu, 18 yaşına kadar gösterilen okul başarılarının %33'ünün 0-6 yaşına kadar, aldıkları eğitime ağırlı olduğu görülmüştür. (Tekiner,1996, S.10)

OECD Araştırmaları, Türkiye'de erken çocukluk eğitimi alan ve almayan öğrenciler arasında, **iki okul yılına** denk gelen başarı farkı olduğunu gösteriyor.

0-8 yaş çocuğun gelişiminin en hızlı ve en kritik yıllarıdır. Bu yıllarda temeli atılan beden sağlığı ve kişilik yapısının ileri yaşlarda yön değiştirmeden daha çok aynı yönde gelişmesi şansı daha büyüktür.

Uzun yıllara dayalı araştırmalarda, çocukluk yıllarında kazanılan davranışların büyük bir kısmının yetişkinlikte, bireyin kişilik yapısını, tavır, alışkanlık, inanç ve değer yargılarını biçimlendirdiği gözlenmiştir. Bu açıdan erken çocukluk eğitimi çocuğun ilerideki yaşamını etkileyecek önemli bir süreçtir.

Hedef Ne?

- Çağdaş toplumun gereksinimi olan duygu ve düşüncelerini özgürce anlatabilen,
- Araştırmacı, meraklı, girişimci, üretici
- Karşılaştığı problemleri çözümler ve seçimler üretebilen

- Kendi kendine kararlar verebilen ve kararlarının sorumluluğunu üstlenebilen
- Kendi haklarını ve başkalarının haklarına saygı duyan
- Sahip olduğu gücü en üst düzeyde kullanabilen
- Kendi kendini denetleyebilen bireyler yetiştirebilmektedir.

Erken Çocukluk Döneminin Çocuğun Gelişimindeki Önemi

Çocuğun gelişiminde bazı dönemler çok önem taşımaktadır. Bu dönemlerden biri “Erken Çocukluk Dönemi” dir. Erken çocukluk dönemi 0-6 yaşlar arasını kapsar.

Bu devre büyüme ve gelişimin (zihinsel, sosyal, duygusal ve fiziksel) en hızlı olduğu yaşlardır. Erken yaşlarda oluşturulacak temel, kişinin tüm hayatı boyunca etkili olacaktır. 7 yaşına gelen bir çocuğun zihinsel yetenekleri, davranış alışkanlıkları, dil kabiliyeti, duygusal denetimi, kavrayışı ve bazı fiziksel özellikleri şekillenmiş durumdadır.

Yeni doğan bir bebeğin beyninde, çözülmüş örgü ipleri gibi bağlantı yapmaya hazır yüz milyar sinir hücresi bulunmaktadır. Nöronlar arasındaki bağlantılar genelde gözün görmesi, kulağın duyması, dilin tat alması, dokunma ve dokunulma yoluyla gerçekleşir.

Çocuğun gelişimi çevre ile etkileşim sonucu olur. Çevreden en fazla etkilenen yaşlar erken yaşlardır. Çevre sadece çocuğun içinde bulunduğu yakın aile çevresi değildir. Çocuğun dolaylı ya da doğrudan etkileşimde olduğu aile, ailenin içinde bulunduğu topluluk, kurumsal topluluk, sosyo politik çevre gibi diğer çevrelerin de önemi göz önünde bulundurulmalıdır.

Çocuğun Gelişimini Takip Etmenin, Bilmenin Önemi

İnsan gelişimi denildiğinde, döllemeden başlayarak, yaşamın sonuna kadar yer alan süreç anlaşılmaktadır. Gelişim çocuğun hareket etmeyi, düşünmeyi, hissetmeyi, başkalarıyla ilişki kurmayı öğrendiği hep ileriye giden bir değişim sürecidir. Gelişim birbirini etkileyen dört alanda (zihinsel, sosyal, duygusal ve fiziksel) ömür boyu devam eden bir süreçte gerçekleşmektedir.

Çocuklar yaşları büyüdükçe farklı beceriler kazanırlar. Bu becerilerin neler olduğunu bilmek, çocuktan beklentilerin ve ona verilecek desteğin sağlıklı olmasını sağlar.

Eğer çocuğun ne zaman neyi yapacağı bilinmezse onun yapabileceklerinin üstünde veya altında beklentiler içinde olunabilir.

Örneğin; merdivenleri çıkmak için gerekli bedensel gelişime ulaşmamış bir çocuk bunu yapmak için zorlanılırsa, üzülecek ve kendine güveni azalacaktır. Sosyal ve duygusal gelişimini olumsuz etkileyecektir. Aynı şekilde çocuk yapabilecekleri konusunda engellendiğinde ise bu çocuk bu kez kendine güvenilmediğini, yeterli olmadığını düşünebilecektir.

Yapabilecekleri desteklenen ve başarıları takdir edilen çocuğun kendine olan güveni artacak ve daha fazla şey deneme cesareti artacaktır. Çocuk yaşına uygun beklentiler yerine getirdiğinde “başardım” ve “yapabiliyorum” duygusunu daha yoğun yaşayacaktır.

Buradaki önemli nokta çocuğun yapabildiklerini iyi gözlemleyip ona uygun desteği sağlamaktır. Yapabildiklerini takdir etmek, yapamadıkları için teşvik etmek ve uygun zamanı beklemek önemlidir.

Erken eğitim, çocuklarını en iyi şekilde yetiştirmek isteyen aileler için bir lüks değil, bir zorunluluk arz ediyor. Beynin en hızlı geliştiği 0-6 yaş arası dönem,

çocukların eğitimine başlanması için, en uygun zaman dilimi olarak kabul ediliyor.

Temel Kavramlar ve Önemi

Erken eğitim, 0-6 yaş (0-72 ay) çocukların ev ve kurum ortamlarında bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerini desteklemek amacıyla yapılan eğitime denir. Erken eğitim, 0-3 (0-36 ay) takvim yaşına sahip çocuklar için erken çocukluk eğitimi dönemi; 3-6 (37-72 ay) takvim yaşına sahip çocuklar için ise okulöncesi eğitimi dönemi olarak iki aşamaya ayrılmaktadır.

Bu dönemlerde çocukların gelişimleri çok hızlıdır ve çocuklar birçok beceriyi öğrenmeye hazırdırlar. Çocuklar bu dönemde anne-babalarından, erken eğitim kurumlarından, arkadaşlarından ve çevrelerinden birçok beceri öğrenerek eğitimin daha sonraki basamakları için gerekli alt yapıyı oluştururlar. Karşılaştırmalı araştırmalar, erken eğitim alan çocukların çoğunun, okula başladıklarında, erken eğitim almayan benzer özellikteki çocuklara kıyasla pek çok beceriyi daha iyi edinmiş olduklarını göstermektedir.

Erken Çocukluk Eğitimin Önemi, Etkileri, Sonuçları, Kazandırdıkları

Bir insanın tüm yaşamı göz önüne alındığında bazı yaşam dilimlerinin, psikolojik ve fizyolojik gelişmeler açısından daha kritik dönemler olduğu bilinmektedir. Örneğin, 0-6 yaşlar arasını kapsayan erken çocukluk yılları; kişiliğin oluşumu ve şekillenmesi, temel bilgi ve beceri ve alışkanlıkların kazanılması ve geliştirilmesinde ileri yıllara olan etkisi nedeniyle, yaşamın en kritik dönemlerinden biridir. Çocuğa erken yaşlarda sağlanacak deneyimlerle elde edilecek temel bilgi, beceri ve alışkanlıklar, çocuğun daha sonraki öğrenim yaşamının yanı sıra sosyal ve duygusal yaşamını da biçimlendirecek güçtedir. Tesadüflere bırakılmayacak kadar ciddi, bilimsel ve sistematik bir organizasyon

ile yönlendirilmesi gereken okul öncesi eğitim hizmeti, tüm eğitim sisteminin en can alıcı basamağıdır.

Erken çocukluk eğitiminin en önemli toplumsal kazanımlarından birisi de, çocukluk yaşantılarındaki farklılıklardan kaynaklanan dezavantajları giderebilmektir. Yetersiz bakım, sağlıksız çevre koşulları ve ekonomik güçlükler pek çok çocuk için risk teşkil etmektedir. Erken çocukluk gelişim ve eğitimine yapılan yatırımlar yoksulluk, sosyal eşitsizlik ve cinsiyete bağlı ayrımlar yüzünden dezavantajlı sayılan çocuklara iyi bir başlangıç şansı vererek bu eşitsizliğin giderilmesine yardımcı olabilmektedir. Erken çocukluk eğitimi ile, çocuğun kültürel değerleri özümsemesine yardımcı olunmaktadır. Sosyal ve ahlaki değerler Erken Çocukluk dönemlerinde yerleşmeye başlamaktadır. Tüketim, rekabet, şiddet ve bencilliğin yoğunlaştığı günümüzde hoşgörü, saygı, fedakarlık, yardımlaşma gibi temel değerlerin erken çocukluk döneminde yerleşmesine önem verilmelidir. Çocuklar bizim geleceğimiz ise, değişiklikleri ve aynı zamanda devamlılığı sürdürerek, gelişmeyi sağlayacak olan da çocuklarımızdır. Onlara erken yaşlardan itibaren gelişimlerini en verimli şekilde gerçekleştirebilecekleri ortamları sağlamak da biz yetişkinlerin sorumluluğudur.